Streszczenie

Miłosierdzie Boże i wolna wola człowieka przeplatają się ze sobą przez dzieje świata już od jego zarania. Pismo Święte jest pozostawionym dla potomnych świadectwem Bożej dobroci, łaskawości i miłości. One nigdy nie odstąpiły od ludzkości mimo jego grzesznej natury oraz z uwagi na liczne odstępstwa od Jahwe. Współczesny świat neguje Boga, ponieważ nie dostrzega Jego nieustannej obecności, lecz nie dlatego, że Boga nie ma. Jak poucza Święta Księga, przyczyna tkwi w „stwardniałych" sercach ludzi, ich „zamkniętych" na wołanie Stwórcy oczach i uszach. Jedynie w przekazanej św. Faustynie prawdzie o Bożym Miłosierdziu, ludzkość może odnaleźć na nowo drogę powrotną do Boga. Ta młoda zakonnica została przez Niego dopuszczona do poznania niezgłębionej Jego Miłości i swoje doświadczenie przekazała całemu światu w Dzienniczku.

Lektura Biblii oraz Dzienniczka św. Faustyny w niezwykły sposób ukazują obraz Miłosiernego Boga. Dlatego też rozważając ten Boski przymiot nie sposób zrozumieć przesłania Dzienniczka bez zagłębienia się w Pismo Święte, ale jednocześnie nie jest też możliwym zrozumieć Siostrę Faustynę bez wniknięcia w natchnione strony Świętej Księgi.

Chociaż Boże Miłosierdzie jest tematem zgłębianym przez wielu badaczy, to żadna publikacja do tej pory nie zajmowała się problemem poruszanym w niniejszej rozprawie doktorskiej. Zatem zrodziła się myśl przeprowadzenia analizy obu źródeł i próba odpowiedzi na podstawowe pytanie: czy można mówić o pełnej integralności orędzia o Bożym Miłosierdziu w obu źródłach, tj. Biblii oraz Dzienniczku św. Faustyny, czy też ujawniają się tam jakieś nieścisłości i różnice? Stąd też zasadniczy przedmiot badań zawarty został w tytule przedstawionej rozprawy doktorskiej: Orędzie miłosierdzia Bożego w objawieniach Siostry Faustyny Kowalskiej na tle jego koncepcji w Biblii.

Metody, techniki badawcze wykorzystane do przygotowania rozprawy, dobrane zgodnie z głównym tematem i poruszaną tematyką, obejmowały: analizę, krytykę (porównawcza) oraz studium literatury.

Metoda analizy pozwoliła wskazać problem, kierunek dysertacji oraz wniknąć w treść dotyczącą Miłosierdzia Bożego w jej różnych aspektach oraz przeprowadzić szczegółowe studium publikacji podejmujących wspomnianą tematykę. Metoda krytyki umożliwiła dokonać podsumowania i wysunąć wnioski, do jakich doszła autorka dysertacji. Zastosowanie metody studium literatury pozwoliło określić stan wiedzy w podjętym przedmiocie oraz jej braki i słabości.

Rozprawa składa się z: strony tytułowej w języku polskim i angielskim, spisu treści w języku polskim i angielskim, wykazu skrótów, wprowadzenia, czterech rozdziałów, zakończenia, streszczenia w języku angielskim oraz bibliografii.

Pierwszy rozdział rozprawy poświęcony został zaprezentowaniu osoby Siostry Faustyny, skupiając się na ukazaniu jej najistotniejszych kolei życia na różnych etapach i wymiarach. Zdaniem autorki, przedstawienie kluczowych wątków biograficznych jest o tyle ważne, by móc lepiej poznać bohaterkę niniejszej dysertacji, zrozumieć ją oraz znaleźć odpowiedź na nurtujące pytanie: dlaczego właśnie ona: biedna, chorowita i niewykształcona zakonnica została wybrana przez Boga, by szerzyć światu prawdę o Jego nieskończonej Miłości i Miłosierdziu.

Drugi rozdział koncentruje się na treści orędzia o Bożym Miłosierdziu oraz formach jego kultu zgodnie z przesłaniem, jakie otrzymała św. Faustyna w swoich licznych wizjach. W pierwszej części tego rozdziału autorka zaprezentowała naturę Miłosierdzia Boga w Trójcy Świętej, zwłaszcza w osobie Syna Jednorodzonego, Istotę Bożego przymiotu oraz drogi poznania i doświadczenia przez św. Faustynę nieskończonej Miłości Stwórcy. W drugiej części autorka skupiła się na przedstawieniu nakazu głoszenia orędzia o Miłosierdziu, przekazanego przez Jezusa Siostrze Faustynie, a także nowych form kultu zaproponowanych przez Jezusa: czczenie obrazu Jezusa Miłosiernego, Święto Bożego Miłosierdzia w pierwszą niedzielę po Wielkanocy oraz modlitw do Bożego Miłosierdzia: Koronka, Nowenna oraz Litania.

Na podstawie wybranych przykładów, tekstów oraz stosowanej terminologii hebrajskiej oraz greckiej Starego i Nowego Testamentu, w trzecim rozdziale zostały omówione różne wymiary biblijnej prawdy o Bogu bogatym w Miłosierdzie, poprzez które ich autorzy nakreślali wizerunek Jahwe nieustannie kochającego każdego człowieka.

Ostatni rozdział stanowił zasadniczą, najważniejszą część całej rozprawy doktorskiej z uwagi na zaprezentowane istotne dla całej dysertacji wnioski, dokonane na podstawie zestawienia treści obu źródeł, tj. Pisma Świętego oraz Dzienniczka św. Faustyny. Według autorki rozprawy działanie to jest niezbędne, aby móc odpowiedzieć na zawartą w temacie tezę: czy można stwierdzić pełną integralność orędzia o Bożym Miłosierdziu ukazanym w Biblii z tym przedstawionym w Dzienniczku przez św. Faustynę, czy też wyłaniają się jakieś niespójności oraz różnice. Dlatego też tak ważna była analiza tekstów zawartych w obu źródłach w oparciu o drugi i trzeci rozdział niniejszej dysertacji. Rozważania zawarte w ostatnim rozdziale pozwoliły sformułować następujące wnioski:

Nieskończone Miłosierdzie Jahwe rozpoczyna się już w akcie wyłonienia z chaosu do pełni ładu wszechświata na poszczególnych jego etapach. W tym konkretnym stwórczym działaniu objawia się On jako pełen dobroci, nieograniczonej miłości oraz ojcowskiej czułości, zaś piękno i harmonia powołanego do życia świata, odsłaniają Miłosierną naturę Stwórcy.

Następną integralność dostrzega się w używanej terminologii, tj. biblijnego ḥesed wierność, wzajemna nierozerwalna więź dwojga kochających się osób, łaskawość, dobroć oraz rāḥămîm rozumiane jako łono matki, jako wewnętrzna więź istniejąca między matką a jej dzieckiem. Pierwszy z nich używany jest w odniesieniu do ukazania dobroczynnej postawy i zachowania ludzi wobec siebie lub bezinteresowną postawę Jahwe wobec swojego Ludu, jak również wynikające z tego dobrodziejstwa. Drugi zaś w swoim źródłosłowie wskazuje na matczyną miłość, na tę szczególna relację, która łączy z dzieckiem oraz wyjątkową do niego miłość jaka jest ofiarowana całkowicie darmo. W podobny sposób oba źródła opisują i odnoszą cechy do Boga nieskończenie miłosiernego.

Kolejną spójność dostrzega się w akcie Wcielenia Słowa Przedwiecznego. Wówczas Bóg Ojciec ukazał człowiekowi w pełni swoje Miłosierdzie, które urzeczywistniło się w sposób najodpowiedniejszy, czyli taki, który najpełniej odpowiadający Jego mądrości, potędze oraz sprawiedliwości. Ale w stopniu najwyższym nieskończonemu Bożemu Miłosierdziu.

Innym podobieństwem, które dostrzega się w tekstach biblijnych oraz w przekazie św. Faustyny jest prowadzona przez Jezusa publiczna działalność, podczas której nauczał, gdzie u jej podstaw dostrzega się zawsze Miłosierdzie Boże. Dlatego też wszelkie czyny Jezusa rodziły się z odwiecznej i nieograniczonej Miłości wobec człowieka, zaś nauczanie odznaczało się głębią w swojej treści i wymowie, za każdym razem wskazując gdzie oraz czym jest Źródło Miłosierdzia.

Natomiast, jak podkreślają zgodnie oba źródła, co stanowi następną integralność, największe Miłosierdzie Bóg okazał w Odkupieniu Boga – Człowieka przez Jego mękę, śmierć i zmartwychwstanie, wydobywając grzesznika z jego duchowej nędzy, jednocześnie napełniając nową świętością. Akt ten wymagał od Syna Jednorodzonego największej mocy i potęgi, stając się wynagrodzeniem Ojcu za winy człowieka.

Innym podobieństwem, które dostrzega się w Biblii oraz Dzienniczku św. Faustyny jest oczekiwanie Ojca i Syna wobec ludzkości, które wyraża się w nawoływaniu grzesznika do jego nawrócenia, przemiany zatwardziałego serca oraz pokuty, jako zadośćuczynienia za ludzką niegodziwość. W tym nowym doświadczeniu własnej przemiany, człowiek poznaje

uprzedzającą Miłość Boga, zaś on w swoim Miłosierdziu obdarza człowieka zaufaniem bez względu na jego słabość i niewierność łasce.

Oba źródła są również zgodne w kwestii czynienia dzieł Miłosierdzia względem bliźnich, których domaga się Bóg Ojciec i Syn Boży. Jest to o tyle istotne, ponieważ człowiek stawiając sobie za cel Boga, chcąc się przemieniać i upodabniać na Jego wzór, jak również móc Go uwielbiać, powinien okazywać bliźnim miłosierdzie w realnych dziełach. Wówczas może zbliżać się jak Boże dziecko do umiłowanego Ojca oraz stawać się żywym odbiciem Synowskiej łaskawości, dobroci i miłości.

Następna integralność wyraża się w Kościele, jego genezie i „matczynym" wymiarze oraz jako miejscu w pełni doświadczenia Miłosiernego Boga, w mocy Ducha Świętego, gdzie możliwym jest oczyszczające działanie Ducha Świętego, realizowane w słowie i sakramentach. Pierwszym sakramentem Miłosierdzia staje się chrzest, ponieważ daje on początek pewnemu przejściu do już nowego i ostatecznego życia z Bogiem oraz zostaje włączony do wspólnoty Kościoła. Obok sakramentu chrztu, sakrament pokuty i pojednania jest tą rzeczywistością, w której odczuwa się nieskończoną Bożą Miłość. Kryje on w sobie wiele wymiarów, m.in. w sposób sakramentalny realizuje zawołanie Jezusa do nawrócenia, jako też droga powrotu do Miłosiernego Ojca, od którego człowiek oddalił się na skutek popełnianych grzechów oraz wskazuje osobistą drogę nawrócenia, skruchy oraz wynagrodzenia za wyrządzone zło. W Eucharystii prawdziwie obecny jest Jezus, który obdarza wierzących darem zbawienia. W sakramencie tym człowiek uczestniczy w nowym i wiecznym przymierzu Miłosiernego Boga stając się jednym ludem Bożym, czyli Kościołem. Jednak Eucharystia zawiera w sobie fundamentalny wymiar Bożego Miłosierdzia, ponieważ jest najwyższym wyrazem Jego nieograniczonej Miłości.

Obraz Kościoła w odniesieniu do ludu Bożego, dostrzega się w Piśmie Świętym oraz Dzienniczku jako Mistyczne Ciało Chrystusa, co daje podstawę do następnej pełnej integralności, którą można dostrzec w obu źródłach. Jego członkami są wszyscy wierzący, a mając również wymiar duchowy, stanowi jego istotę. Wyraża się ona w Jego realnym Ciele tętniącym życiem, jednocząc przy tym wszystkich mocą Parakleta, tym samym odróżniając go od każdej innej ziemskiej społeczności.

Nie można pominąć kolejnej istotnej integralnej części, którą dostrzega się w obu źródłach, w odniesieniu do świętości Kościoła. Wynika ona w szczególności z uwagi na Chrystusa, jako założyciela, jak również głoszoną przez Niego naukę, by w ostateczności ten wymiar odnieść do jego członków. Zatem Kościół może być święty jedynie świętością

Stwórcy oraz mocą sakramentów, poprzez które On działa. Stąd też inspiruje on do rozwijania w sobie wielkiej świętości.

Kolejne podobieństwo wyłania się w kwestii modlitwy, która jest bramą konieczną dla wszystkich ludzi, by móc zerwać z grzechem i dostąpić Miłosierdzia Boga. Ona zawsze jest skuteczna, we wszechmocy Ducha Świętego, stając się dziełem tego Miłosierdzia. Zarówno Biblia i św. Faustyna w modlitwie upatrują możliwość poznania Boga i wejść z Nim w bliższą relację.

Kolejny wniosek należy dostrzec w konieczności głoszenia tajemnicy Boga przepełnionego Miłością i objawionego najpełniej w Misterium Syna Bożego oraz dając świadectwo swojego życia, które mają służyć zwłaszcza dziełu zbawienia oraz uświęceniu ludzkości.

Następna integralność, która wynika z głoszonej prawdy o Bożym Miłosierdziu, odnosi się do troski o czystość kultu Miłosierdzia Bożego w formach przekazanych szczególnie przez Siostrę Faustynę, t.j.: czczenie obrazu Jezusa Miłosiernego, Święto Bożego Miłosierdzia w pierwszą niedzielę po Wielkanocy oraz modlitwy do Bożego Miłosierdzia: Koronka, Nowenna oraz Litania. Zasadniczą treścią szerzenia kultu we wszystkich jego formach staje się ukazanie Bożego Miłosierdzia w Trójcy Jedynego. Punkt odniesienia zawiera się w Jego przymiocie, który jest samą Miłością, dobrocią oraz litością wobec wszelkiej ludzkiej nędzy. Zatem poprzez kult czci się przymiot Boga, wyraża się uwielbienie Jego samego, gdyż to wszystko, co jest w Bogu, jest Bogiem.

Ostatnią, tak znaczącą analogią w Biblii oraz Dzienniczku św. Faustyny zauważa się w apostolskim ruchu Miłosierdzia Bożego. Odnosi się ona przede wszystkim w podejmowaniu zadań głoszenia i wypraszania Miłosierdzia Bożego dla świata oraz dążeniu do doskonałości w postawie dziecięcej ufności wobec Boga, która wyraża się w pełnieniu Jego woli oraz postawie Miłosierdzia wobec bliźnich.

Zatem dotychczas przeanalizowana treść orędzia o Bożym Miłosierdziu zawarta w Piśmie Świętym z tym przekazanym w Dzienniczku św. Siostry Faustyny, pozwala z całą pewnością potwierdzić, że występuje pełna integralność w obu źródłach.

Autorka niniejszej dysertacji jest świadoma, iż opracowanie podjętego tematu nie stanowi jego pełnej analizy. Niewątpliwie są jeszcze inne kwestie, które należałoby jeszcze bardziej wyeksponować i rozwinąć. Biorąc jednak pod uwagę obszerny zakres podjętego tematu, nie jest możliwe dokonanie tego w jednym studium. Autorka wyraża nadzieję, że ze względu na brak opracować w tym zakresie, zaproponowane przez nią studium okaże się dla

innych inspiracją do dalszego zagłębiania się w biblijno-teologiczne refleksje w przedmiocie Miłosierdzia Bożego, co znajdzie wyraz w kolejnych badaniach i publikacjach.